

Helenius-Seppälä, Matti: *Eduskunnan kirjaston laajentamisesta yleiseksi yhteiskunnalliseksi kansalliskirjastoksi ja tiedonantotoimistoksi ja 40,000 markan määrärahan myöntämisestä vuodeksi 1909 mainittuun tarkotukseen.*

Suomen Eduskunnalle.

Muitten kansain mukana elää meidänkin kansamme nykyään perinpohjaisen yhteiskunnallisen uudistuksen aikea. Yksityiset, kansalaisjärjestöt, puolueet ja laajat kansankerrokset ovat mitä hartaimmin kiintyneet yhteiskunnallisiin kysymyksiin. Valtiopäiväuudistuksen kautta on yhteiskunnalliselle lainsäädännölle äkkiä auennut mitä laajimmat työalat. Ja ettei Eduskunnan jäseniltä puutu alote rohkeutta tällä alalla, siitä ovat kaksilla edellisillä ja nykyisillä valtiopäivillä Eduskunnalle jätetyt anomus- ja esitysehdotukset varmaan riittävänä todistuksena.

Mutta jos tällä lainsäädännöllä tahdotaan kansaa hyödyttää, tarvitaan aloteinnon ja työhalun lisäksi vielä koti- ja ulkomaan yhteiskunnallisten rientojen ja lainsäädännön laajaa ja tarkkaa tuntemista. Tämän tuntemuksen tärkeimpänä välineenä taasen on luonnollisesti asiaan kuuluva yhteiskunnallinen kirjallisuus.

Kuta yleisemmäksi yhteiskunnalliset harrastukset ovat tulleet, sitä kipeämmin on tultu tuntemaan kansallisen keskuslaitoksen tarvetta, joka laitos voisi mahdollisimman

laajoille piireille tarjota yleisiä ja ammatti-tietoja yhteiskunnallisista riennoista maailman eri maista.

Yliopiston kirjasto, joka meillä käy kansalliskirjastosta, on todellisuudessa yliopistollisen oppineisuuden tyysija, joka yhteiskunnalliseen kirjallisuuteen nähden ei tyydytä alkeellisiakaan vaatimuksia. Turhaan sieltä etsii esim. eräitä arvokkaita ulkomaisia yhteiskuntatieteellisiä aikauskirjoja, huomattavimpia vieraita lainsäädäntöasiakirjoja, saati kuuluisimpia sosialistisia teoksia. Epäiltävää on, tokko yliopiston kirjastosta voisi tulla sellaista nykyajan kansain yhteiskunnallisten pyrkimysten tietoaartehistoa, jota tässä tarkoitetaan; mahdollisesti olisi yliopiston kirjaston muodostuminen valtiollis-yhteiskunnalliseksi kirjastoksi haitallinen yliopistollisille opinnoillekin. Vielä vähemmin kuin yliopiston kirjasto voivat yhteiskunnallisen keskuskirjaston puutetta korvata ne pienet ja vähävaraiset kirjakokoelmat, joita on joidenkuiden yhteiskunnallisia kysymyksiä harrastavain järjestöjen ja laitosten hallussa.

Yhteiskunnallisen keskuskirjaston puutteesta joutuvat yhteiskunnalliset riennot suuresti kärsimään. Toimettomuus ja liika säästäväisyys ovat tässäkin kohden lopulta tulleet sängen kalliiksi. Mainittakoon esimerkkinä, miten Hallituksen komiteain työt useinkin tavattomasti viipyvät, kun ei ole tarpeellisia tietolähteitä helposti saatavissa. Tuhka tiheään lähtee Suomesta jos jonkinlaisia matkueita, virkamiehiä ja stipendiaatteja, ulkomaan viisailta etsimään enemmän tai vähemmän tärkeitä yhteiskunnallisia tietoja, joita paljoa vähemmällä vaivalla ja kustannuksella olisi voinut saada kotoakin, jos olisi täällä ollut kelvollinen yhteiskunnallinen keskuskirjasto. Kun harvat yksityiset kansalaiset jaksavat kustantaa itselleen sellaisia opintomatkoja tai hankkia käsiinsä vaikeasti saatavaa ja kallista yhteiskunnallista ammattikirjallisuutta, jäävät ammattitiedot ja asiantuntemus siten useimmiten sellaisten haltuun, joilla ei ole halua käyttää kykyään siihen tapaan, kuin kan-

samme syvimmat työtätekevät rivit niitä toivoisivat käytettävän.

Eduskunnalla on aivan erityinen syy ottaa harkitakseen yllä kerrottu epäkohta, koska Eduskunnan jäseniltä vaaditaan enemmän kuin muilta kansalaisilta työtä ja tietoa yhteiskunnallisissa kysymyksissä. Valtiopäiväin valio-kunnat tarvitsevat työssään laajaperäistä ulkomaisten olojen tuntemusta. Kun Eduskunta yhä enemmän tulee kansamme yhteiskunnallisen uudistustyön keskuksiksi, niin tuntuisi luonnolliselta, että Eduskunnan lähellä olisi myöskin yhteiskunnallisten uudistusten tietokeskus.

Kaikki nämä syyt mielestäni voimakkaasti vaativat, että juuri Eduskunnan kirjasto on muodostettava sellaiseksi kansalliseksi yhteiskunnalliseksi keskuskirjastoksi, jollainen Yhdysvaltain kongressin kuuluisa kirjasto Washingtonissa — tietysti paljoo suuremmassa mittakaavassa — on.

Eduskunnan kirjastoon olisi hankittava ja sieltä kautta vuoden yleisön saatavissa pidettävä kaikki kotimainen ja mikäli mahdollista tärkeämpi ulkomainen yhteiskunnallinen kirjallisuus, jolla voi olla merkitystä yhteiskunnalliselle sivistykselle ja uudistustyölle meidän maassamme. Kirjallisuuden hankkimista, aikakauslehtien tilaamista sekä kirjaston kirjastoteknillistä hoitoa ja sidottamista varten lie-nee 25,000 markan määräraha ensi vuodeksi pidettävä pikemmin liian alhaisena kuin ylhäisenä.

Suotava olisi, että kirjastoon saataisiin myöskin valtion laitoksille ja virastoille kokoontuneet kirjateokset, mikäli eivät ole näille laitoksille enää tarpeellisia ja soveltuvat Eduskunnan kirjaston tarkoitukseen.

Jotta Eduskunnan kirjasto täyttäisi tarkoituksensa, tarvitsisi se ei ainoastaan taitavaa kirjastoteknillistä, vaan myöskin yhteiskunnalliseen tiedonantotoimeen hyvin pysyvää ammatillista hoitoa. Kun suuri osa kirjaston käyttäjistä, niin täytynee edellyttää, tulee olemaan tottumatonta itsevaraiseen tutkimustyöhön ja vieraita kieliä taitamatonta, täytyisi kirjaston hoitajain voida sekä kirjallisilla että suul-

lisilla tiedonannoilla ja opastuksilla palvella yleisöä, ensi sijassa tietysti Eduskunnan lainsäädäntötoimeen osaaottavia henkilöitä. Eli toisin sanoen, meidän eduskuntakirjastomme tulisi toimia samaan tapaan, mihin useat ulkomaiset n. s. sosiaaliset toimistot ja työväensihteeristöt, jollaisia on esim. Tukholmassa, Köpenhaminassa, Berlinissä, Lontoossa y. m., välistä ahtaammilla aloillansa toimivat. Tähän nähden täytyisi Eduskunnan kirjastolle ottaa ei ainoastaan yliopistosivistyksen saanut, vaan myöskin yhteiskunnallisissa kysymyksissä kokenut johtaja sekä hänelle tarpeellinen määrä apulaisia. Kun kirjasto olisi toimessa vuoden ympäri, tulisi sen hoitajakunnan olla pysyvästi palkattu, mihin tarkoitukseen 15,000 markan vuotuista määrärahaa ei liene liiallisena pidettävä.

Vastaiseksi olisi Eduskunnan kirjasto pidettävä Säätytalolla, kunnes sille voitaisiin hankkia uusi, tarkoituksenmukainen huoneisto. Kuitenkin olisi jo nyt kirjaston yhteyteen saatava erityinen luku- ja kirjoitushuone.

Kirjastonsa hoidon ylintä valvontaa varten tulisi Eduskunnan vuosittain asettaa erityinen kirjastovaliokunta.

Rohkenen siis kunnioittaen esittää,

että Eduskunta ryhtyisi laajentamaan kirjastonsa kautta vuoden avoinna olevaksi yhteiskunnalliseksi kansalliskirjastoksi ja tiedonantotoimistoksi, johon kaikilla kansalaisilla olisi pääsy, ja sitä varten määräisi sille vuodeksi 1909 kaikkiaan 40,000 markkaa, käytettäväksi Eduskunnan laatiman ohjesäännön mukaisesti.

Helsingissä elokuun 18 p. 1908.

Matti Helenius-Seppälä.
